

คู่มือ

การปลูกหญ้ากินีอมบาศา

กลุ่มวิจัยและพัฒนาพืชอาหารสัตว์ สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์

ผู้เรียบเรียง : นายชะอุทัย จันทร์ธิบดี นักวิชาการสัตวบาลชำนาญการพิเศษ

การปลูกหญ้ากีนีมอมบาซา (*Panicum maximum* cv. Mombasa)

หญ้ากีนีมอมบาซา เป็นหญ้าอาหารสัตว์ที่มีถิ่นกำเนิดในแถบประเทศเคนยา และแทนซาเนีย ได้มีการปรับปรุงพันธุ์มาจากสายพันธุ์หญ้ากีนี เป็นสายพันธุ์จากอเมริกาใต้ นิยมปลูกในประเทศบราซิล และ คอสตาริกา สำหรับประเทศไทย กองอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ในขณะนั้น นำเข้ามาทดลองปลูก ในปี พ.ศ. 2550 ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศแถบ ลาตินอเมริกา หญ้ากีนีมอมบาซาเป็นหญ้าตระกูลเดียวกับกีนีสีม่วงที่เราคุ้นเคยมานาน แต่แตกต่างกับหญ้ากีนีสีม่วง คือ หญ้ากีนีมอมบาซา จะมีใบใหญ่กว่า คุณภาพดีกว่า มีน้ำหนักราก น้ำหนักแห้งมากกว่ากีนีสีม่วง มีโปรตีนสูง ที่สำคัญยังไม่มีโรคใบไหม้ใบจุดที่พบในข้าวและในหญ้ากีนีสีม่วง จึงถือได้ว่าด้านทานโรคได้ดี สามารถปลูกบนพื้นที่ดอน ทนแล้งได้ดี เหมาะกับการตัด แต่ไม่ทนต่อการแทะเล็มที่หนัก ดังนั้นในปัจจุบัน สำนักพัฒนาอาหารสัตว์จึงมีการแนะนำให้เกษตรกรปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาแทนหญ้ากีนีสีม่วงเมื่อพบว่าหญ้า กีนีสีม่วงเป็นโรค ประกอบกับหญ้ากีนีมอมบาซาเป็นหญ้าที่มีเจริญเติบโตดี มีใบขนาดใหญ่ ใบดก ให้ผลผลิตสูง เป็นอาหารหยาบคุณภาพดี จึงได้รับความนิยมปลูกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งในรูปแบบของการปลูกใช้เลี้ยงสัตว์ และปลูกจำหน่ายในรูปของหญ้าสด

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

หญ้ากีนีมอมบาซา เป็นหญ้าที่มีอายุหลายปี ลักษณะเป็นกอตั้งตรง แตกกอดี มีใบดก เจริญเติบโตเร็ว ระบายรากเป็นรากฝอย แต่แตกต่างกับหญ้ากีนีสีม่วงคือจะมีใบใหญ่กว่า คุณภาพดีกว่า มีน้ำหนักราก น้ำหนัก แห้งมากกว่ากีนีสีม่วง และด้านทานโรคใบไหม้ใบจุด มีลำต้นสูง 2.5-3.0 เมตร มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง มากกว่า 10 มิลลิเมตร ลำต้นมีสีเขียวปนม่วง แผ่นใบเกลี้ยงจนถึงมีขนสั้นๆ ยาว 40-100 เซนติเมตร กว้าง 2-3.5 เซนติเมตร กาบใบมีลักษณะเรียบเกลี้ยง ช่อดอกเป็นแบบช่อแยกแขนง (panicle) ช่อดอกยาว 12-45 เซนติเมตร กว้าง 12-25 เซนติเมตร กลุ่มดอก ยาว 2.5-3 เซนติเมตร ออกดอกช่วงปลายเดือนกันยายน เมล็ด สุกแก่ในช่วงปลายเดือนตุลาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน หญ้ากีนีมอมบามีใบขนาดใหญ่ ใบดก มีลำต้นสูง ใหญ่กว่าหญ้ากีนีสีม่วง ใบจะมีลักษณะอ่อนนุ่มกว่าหญ้ากีนีธรรมดา ทนต่อสภาพที่มีร่มเงาได้ดี เจริญเติบโตได้ เกือบทุกสภาพพื้นที่และเจริญเติบโตได้ในสภาพร่มเงา ทนทานต่อสภาพอากาศแห้งแล้ง เหมาะแก่การตัดหรือ ปลอ่ยสัตว์แทะเล็มได้ มีโปรตีนหยาบสูงเฉลี่ย 8-10% ให้ผลผลิตน้ำหนักรากแห้ง 4-5 ตันต่อไร่ต่อปี

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ได้แก่ ลักษณะใบ ช่อดอก ของหญ้ากีนีมอมบาซา

ช่วงเวลาปลูก

การปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาควรเริ่มเตรียมดินตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนเมษายน และดำเนินการปลูกในช่วงต้นของฤดูฝน ในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนกรกฎาคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนดินจะมีความชื้นสูงเหมาะสมต่อการงอกของเมล็ด นอกจากนั้นหญ้ากีนีมอมบาซาเป็นพืชวันสั้น ถ้าปลูกในช่วงปลายฤดูฝนหรือปลูกช้า หญ้าจะเข้าสู่ช่วงออกดอกติดเมล็ดแทนการเจริญเติบโตทางลำต้นและใบ ทำให้หญ้าเจริญเติบโตช้า และได้ผลผลิตเป็นหญ้าอาหารสัตว์น้อยตามไปด้วย

การเลือกพื้นที่ปลูก

ควรเลือกพื้นที่ปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาที่เป็นที่ดอนระบายน้ำดี ไม่เป็นพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขัง เจริญเติบโตได้ตั้งแต่ดินร่วนถึงดินร่วนปนทราย หนดินทรายได้ดีพอสมควรแต่ไม่ควรเป็นดินทรายจัด ดินมีความชื้นที่พอเหมาะ ปราศจากวัชพืช ไม่มีร่มเงามากเกินไปเพื่อให้หญ้าได้รับแสงเต็มที่ แต่สามารถทนต่อสภาพที่มีร่มเงาได้ดีพอสมควร

การเตรียมดิน

การเตรียมดินมีความสำคัญ เนื่องจากหญ้ากีนีมอมบามีเมล็ดขนาดเล็ก จึงควรเตรียมดินให้ละเอียด ร่วนซุย และเป็นการกำจัดวัชพืชที่ดี โดยไถเตรียมดิน 2-3 ครั้งในช่วงต้นฤดูฝน เมื่อดินเริ่มมีความชื้น ใช้ไถบุกเบิกทั้งไวกว 3-4 สัปดาห์ และไถพรวนดินอีกครั้งก่อนปลูก เพื่อทำลายต้นกล้าวัชพืชที่ขึ้นใหม่ พร้อมทั้งย่อยดินให้ละเอียดร่วนซุย

ภาพที่ 2 แสดงการเตรียมดินให้ละเอียด ร่วนซุย เพื่อใช้ปลูกหญ้ากีนีมอมบาซา

การจัดหาเมล็ดพันธุ์

ปัจจุบันสำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้ดำเนินการขยายพันธุ์ และดำเนินส่งเสริมการผลิตเมล็ดพันธุ์กีนีมอมบาซาจำหน่ายโดยเกษตรกร โดยมีการจัดตั้งเป็นชมรมผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์พืชอาหารสัตว์แห่งประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการปลูก การผลิตเมล็ดพันธุ์ และการจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ให้กับเกษตรกรซื้อไปปลูก การเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูกควรเลือกซื้อเมล็ดที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากแหล่งที่เชื่อถือได้ จะได้เมล็ดพันธุ์

ที่มีคุณภาพดี เมล็ดพันธุ์หญ้ากีนีมอมบาชาชั้นพันธุ์จำหน่ายควรมีความบริสุทธิ์ไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ มีความงอกไม่ต่ำกว่า 50 เปอร์เซ็นต์ และไม่มีเมล็ดพันธุ์อื่นเจือปน

ภาพที่ 3 แสดงลักษณะเมล็ดพันธุ์และการเคาะเมล็ดของหญ้ากีนีมอมบาชา

การปลูก

การปลูกโดยใช้เมล็ด

การปลูกหญ้ากีนีมอมบาชาด้วยเมล็ด เมื่อซื้อเมล็ดพันธุ์แล้วควรปลูกในปีนั้น แต่หากต้องการเก็บเมล็ดพันธุ์ไว้ในอุณหภูมิห้อง ควรเป็นที่แห้งและสูงจากพื้นดิน อยู่ในที่ร่มอากาศถ่ายเทสะดวก แต่ไม่ควรเก็บเมล็ดนานเกินกว่า 2 ปี เนื่องจากความงอกของเมล็ดจะลดลงอย่างรวดเร็วหากเก็บนานกว่านั้นเมล็ดอาจมีความงอกต่ำ

1) การปลูกด้วยเมล็ดแบบหว่าน ใช้อัตราหว่าน 2-3 กิโลกรัมต่อไร่ หว่านเมล็ดให้กระจายสม่ำเสมอทั่วแปลงเต็มพื้นที่ ข้อดีคือสะดวกรวดเร็วในการปลูก ข้อเสียคือการกำจัดวัชพืชทำได้ยาก

2) การปลูกด้วยเมล็ดแบบโรยเมล็ดเป็นแถว ใช้เมล็ดโรยบางๆเป็นแถว ด้วยความลึกของเมล็ดประมาณ 1-2 เซนติเมตร กลบด้วยดินบางๆ ระยะห่างระหว่างแถวปลูกประมาณ 50 เซนติเมตร ใช้เมล็ดพันธุ์ 2 กิโลกรัมต่อไร่ การปลูกโดยวิธีนี้มีข้อดีคือประหยัดเมล็ดพันธุ์ เมื่อเมล็ดงอกสามารถมองเห็นแถวการปลูกได้ชัดเจนสามารถกำจัดวัชพืชได้โดยสะดวก ข้อเสียคือต้องให้แรงงานในการโรยเมล็ดมากขึ้นกว่าแบบหว่าน

ภาพที่ 4 แสดงการปลูกหญ้ากีนีมอมบาชา โดยการโรยเมล็ดเป็นแถว และการหว่านเมล็ดทั่วแปลง

การปลูกโดยใช้ต้นกล้าหรือหน่อพันธุ์

1) การปลูกด้วยต้นกล้า จะช่วยประหยัดเมล็ดพันธุ์และมีอัตราการรอดหลังการปลูกสูงกว่าการปลูกด้วยเมล็ด ข้อเสียคือสิ้นเปลืองแรงงานมากกว่าการปลูกด้วยเมล็ด การเพาะกล้าจะใช้เมล็ดพันธุ์ 1 กิโลกรัม เพาะกล้าในพื้นที่ 200 ตารางเมตร หว่านเมล็ดตามขนาดแปลง ใช้คราดเกลี่ยดินกลบ รดน้ำให้ชุ่ม เมล็ดจะงอกในช่วง 7-14 วัน เมื่อต้นกล้าสูงประมาณ 20-30 เซนติเมตรหรือมีอายุประมาณ 30 วัน จึงย้ายไปปลูกในแปลงที่มีการเตรียมดินแล้วซึ่งสามารถใช้ปลูกได้ในพื้นที่ 3 ไร่ การปลูกด้วยต้นกล้าใช้ระยะระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 50 เซนติเมตร หลุมละ 2-3 ต้น ขณะดินมีความชื้นเหมาะสม

ภาพที่ 4 แสดงการปลูกหญ้ากีนีมอมบาชาด้วยต้นกล้า

2) การปลูกด้วยหน่อพันธุ์ ในกรณีไม่มีเมล็ดพันธุ์ในการปลูก แต่มีหญ้ากีนีมอมบาชาเดิมที่ปลูกไว้แล้ว และต้องการขยายพื้นที่ปลูกเพิ่ม สามารถใช้กอหญ้าเดิมที่มีอายุ 60 วันหลังการตัด แยกกอหรือแยกหน่อพันธุ์ ออกมาจากกอเดิมบางส่วน นำมาตัดรากและส่วนปลายยอดออกให้หน่อพันธุ์ยาวประมาณ 30 เซนติเมตร นำไปปลูกในแปลงที่มีการเตรียมดินแล้ว การปลูกด้วยหน่อพันธุ์ใช้ระยะระหว่างต้น 50 เซนติเมตร ระหว่างแถว 50 เซนติเมตร หลุมละ 2-3 ต้น ขณะดินมีความชื้นเหมาะสม แปลงหน่อพันธุ์ 1 ไร่ สามารถแยกหน่อพันธุ์ไปปลูกได้ 4-5 ไร่

ภาพที่ 5 แสดงการปลูกหญ้ากีนีมอมบาชาด้วยหน่อพันธุ์

การใส่ปุ๋ย

ก่อนปลูกควรใส่ปุ๋ยสูตร 15-15-15 ในอัตรา 50 กิโลกรัมต่อไร่ เป็นปุ๋ยรองพื้น และหลังจากหว่านเมล็ดสองสัปดาห์หรือภายหลังจากต้นกล้าตั้งตัวได้แล้ว ใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 อัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ และหลังจากการตัดไปใช้ประโยชน์หรือปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงแปลงหญ้าทุกครั้ง ควรใส่ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยปุ๋ยที่แนะนำคือ ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตรา 25-50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยเคมีสูตร 46-0-0 ในอัตรา 10-20 กิโลกรัมต่อไร่ อาจใส่ครั้งเดียวหลังการตัดไปใช้ประโยชน์หรือมีการแบ่งใส่ 2 ครั้ง โดยครั้งแรกหลังตัด 1-2 วัน และครั้งที่ 2 หลังตัด 10-15 วัน โดยอาจใส่ปุ๋ยเคมี 2 สูตรนี้สลับกันก็ได้ สำหรับปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยอินทรีย์อื่นๆ สามารถใส่ได้ตามความต้องการ หรือตามความอุดมสมบูรณ์ของดิน หลังการให้น้ำแต่ละครั้งหรือขณะดินมีความชื้นเหมาะสม

ภาพที่ 6 แสดงการใส่ปุ๋ยหญ้ากีนีมอมบาซา

การให้น้ำ

ในช่วงฤดูแล้ง ควรมีการให้น้ำอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ต้นหญ้ามีความสมบูรณ์ และควรตัดหญ้าทุก 45-60 วัน เพราะช่วงนี้หญ้าจะเจริญเติบโตช้าหากขาดน้ำ ส่วนในฤดูฝนดินมีความชื้นเพียงพออาจไม่จำเป็นต้องรดน้ำต้นหญ้า การให้น้ำขึ้นกับความชื้นของดิน และสภาวะอากาศในแต่ละฤดูกาล พื้นที่ที่สามารถให้น้ำโดยวิธีการปล่อยน้ำเข้าแปลง สามารถใช้การปล่อยหลากเข้าแปลงในปริมาณน้ำที่คาดว่าจะแห้งได้ภายใน 1-2 วัน ส่วนในพื้นที่ที่ไม่สามารถปล่อยน้ำเข้าแปลงได้ ควรให้น้ำด้วยระบบน้ำฝอย หรือสปริงเกอร์ ให้น้ำทุกๆ สัปดาห์ ในช่วงฝนทิ้งช่วงหรือในฤดูแล้ง ปริมาณน้ำที่ต้องการในแต่ละรอบของการตัดใช้ประโยชน์ประมาณ 250 ลูกบาศก์เมตรต่อไร่

ภาพที่ 7 แสดงการให้น้ำหญ้ากีนีมอมบาซาด้วยระบบน้ำฝอย หรือสปริงเกอร์

ภาพที่ 8 แสดงการให้น้ำหญ้ากิมมอมบาชาแบบปล่อยน้ำเข้าแปลง หรือแบบรดน้ำ

โรคและแมลง

สำหรับการปลูกหญ้าชนิดนี้ในประเทศไทยยังไม่พบปัญหาในเรื่องโรค และแมลง

การกำจัดวัชพืช

ควรกำจัดวัชพืชตั้งแต่การเตรียมดินโดยการไถและตากดินอย่างน้อย 7 วัน เพื่อให้วัชพืชตายก่อน จากนั้นไถพรวนเพื่อกำจัดต้นกล้าวัชพืชให้ละเอียดอีกครั้ง หลังจากปลูกหญ้าในช่วง 3-4 สัปดาห์ กำจัดวัชพืชด้วยแรงงานคนหรือเครื่องจักรกล หากมีวัชพืชอีกให้กำจัดวัชพืชตามความจำเป็น เมื่อหญ้าขึ้นคลุมดินแล้ววัชพืชอื่นจะขึ้นได้ยาก จึงอาจมีการกำจัดวัชพืชที่น้อยลง ซึ่งสามารถทำได้สะดวกภายหลังจากการตัดไปใช้ประโยชน์ในแต่ละครั้ง

ภาพที่ 9 แสดงการกำจัดวัชพืชในแปลงหญ้ากิมมอมบาชาหลังการปลูกแบบโรยเมล็ดเป็นแถว และหลักการตัด

การใช้ประโยชน์

หลังจากปลูกหญ้ากิมมอมบาชา ควรตัดครั้งแรกหรือสามารถตัดหรือปล่อยสัตว์แทะเล็มครั้งแรกได้เมื่อเมื่อหญ้าอายุประมาณ 60 วัน เพื่อให้หญ้ามัธยาระบรอกและต้นที่แข็งแรงก่อน หลังจากนั้นในฤดูฝนสามารถตัดได้ทุก 45 วัน ซึ่งในช่วงนี้หญ้าจะมีคุณภาพทางโภชนาการสำหรับสัตว์อยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนในฤดูแล้งควรตัดทุก 45-60 วัน เนื่องจากหญ้าจะเจริญเติบโตช้า หรือเมื่อหญ้ามีความสูงประมาณ 60-70 เซนติเมตร โดยตัดสูงจากพื้นดินประมาณ 10-15 เซนติเมตร หลังจากการตัดหญ้าทุกครั้งควรใส่ปุ๋ยเคมีสูตร 15-15-15 ในอัตรา 25-50 กิโลกรัมต่อไร่ หรือปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

การปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงครั้งแรกเมื่อหญ้ามีอายุประมาณ 60 วัน จากนั้นครั้งต่อไปเฉลี่ยทุกๆ 45 วัน ทั้งนี้ไม่ควรตัดหญ้าหรือปล่อยสัตว์เข้าทะเลเลี้ยงอย่างใดอย่างหนึ่งบ่อยเกินไปในปีแรกของการปลูก ควรตัดหรือปล่อยสัตว์เข้าทะเลเลี้ยงแบบหมุนเวียนสลับกันไป และควรตัดหญ้าให้มีความสูงเหนือระดับพื้น 5-10 เซนติเมตร หลังจากนั้น พักแปลงเพื่อให้หญ้าได้เจริญเติบโตต่อไป

ภาพที่ 10 แสดงการเก็บเกี่ยวหญ้างิณีอมบาชา โดยใช้แรงงานเกี่ยวหญ้า

หญ้างิณีอมบาชาเหมาะสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ที่กินหญ้าเป็นอาหารหลักได้ทุกชนิด โดยเฉพาะโคนมและโคเนื้อ กระบือ ม้า หรือแพะ สามารถปล่อยสัตว์ทะเลเลี้ยงได้ นอกจากนี้ยังสามารถทำเป็นหญ้าแห้งหรือหญ้าหมักได้ ให้ผลผลิตน้ำหนักแห้ง 4-5 ตันต่อไร่ต่อปี การเก็บเกี่ยวหญ้างิณีอมบาชาที่อายุ 45 วัน จะมีวัตถุดิบ (DM) 24.33% มีโปรตีน 8.48% ไขมัน (Fat) 1.05% คาร์โบไฮเดรตที่ย่อยง่าย (NFE) 35.59% เยื่อใย ADF 46.81% เยื่อใย NDF 69.23% ลิกนิน 7.42 และ เถ้า (Ash) 10.51%

ภาพที่ 11 แสดงแปลงหญ้ากีนีมอมบาซา การปลูกเพื่อใช้เลี้ยงสัตว์ และปลูกเพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์

การปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาเพื่อจำหน่าย

สำนักพัฒนาอาหารสัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้ส่งเสริมอาชีพทางเลือกให้กับเกษตรกรคือการผลิตเสบียงสัตว์จำหน่าย เช่น การผลิตหญ้าแพงโกลาแห้งจำหน่าย การผลิตหญ้าเนเปียร์ปากช่อง 1 หมักจำหน่าย รวมถึงการผลิตหญ้ากีนีมอมบาซาจำหน่ายในรูปของหญ้าสด พบว่าปัจจุบันเกษตรกรปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาเพื่อใช้ประโยชน์ในการเลี้ยงสัตว์และปลูกเพื่อการจำหน่ายมีพื้นที่ปลูกรวมทั้งประเทศประมาณ 85,000 ไร่ พบปลูกมากในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากรายงานของศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร ได้แสดงตัวอย่างกลุ่มเกษตรกรที่รวมกลุ่มปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาเพื่อจำหน่ายในรูปของหญ้าสดที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ “กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เชิงคำ” ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2545 สถานที่ปลูกหญ้า ม.10 ต.เขื่อนคำ อ.เมือง จ.ยโสธร ปัจจุบันมีสมาชิกรวมกัน 43 ราย พื้นที่ปลูกประมาณ 100 ไร่ เดิมเกษตรกรมีอาชีพทำไร่มันสำปะหลัง และทำนา สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินทราย ความอุดมสมบูรณ์ของดินต่ำ การปลูกพืชเศรษฐกิจดังกล่าวจึงไม่ประสบความสำเร็จ เกษตรกรจึงปรับมาปลูกสร้างแปลงพืชอาหารสัตว์แทนในปี 2545 ภายใต้โครงการนาหญ้า มีพืชอาหารสัตว์ 2 ชนิดที่กรมปศุสัตว์ส่งเสริมปลูกในขณะนั้น คือ ถั่วคาวาลเคด และหญ้ากีนีสีม่วง ซึ่งถั่วคาวาลเคดเกษตรกรปลูกได้เพียงปีเดียวก็เลิกปลูกเนื่องจากไม่เป็นที่นิยม สำหรับหญ้ากีนีสีม่วงเป็นที่นิยมปลูกมากสามารถที่จะปลูกหญ้ากีนีสีม่วงจำหน่ายเป็นอาชีพสร้างรายได้หลักให้ครอบครัวได้ และยึดเป็นอาชีพที่ยั่งยืนจนกระทั่งในปี 2555 ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์ยโสธร ได้จัดทำโครงการนำร่องปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาทดแทนหญ้ากีนีสีม่วงในพื้นที่เกษตรกรนำร่อง เนื่องจากหญ้ากีนีสีม่วงประสบปัญหาการระบาดของโรคใบจุด

ซึ่งมีลักษณะโคนใบมีสีเหลือง ขอบใบมีสีน้ำตาล และเป็นจุดสีน้ำตาลไหม้กระจายทั่วทั้งใบ ทำให้ผลผลิตลดลง เกษตรกรจึงหันมาปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาแทน ซึ่งให้ผลผลิตสูง ไม่เป็นโรค ในปัจจุบันกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ เชื่องคำ ได้ปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาจำหน่ายทุกราย เนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกและผู้ซื้อมีความพึงพอใจใน ผลผลิตและคุณภาพของหญ้ากีนีมอมบาซา การปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาจำหน่ายของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ เชื่องคำ สามารถสรุปต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิต ตามตารางที่ 1 ส่วนการจำหน่ายหญ้าของเกษตรกร จะใช้รูปแบบเกี่ยวหญ้าแล้วมัดนำไปจำหน่ายหน้าห้างแมคโคร และสองฝั่งถนนแจ้งสนิทปากทางเข้าหมู่บ้าน บ้านกว้าง ต.เชื่องคำ อ.เมือง จ.ยโสธร เป็นสถานที่จำหน่าย

ตารางที่ 1 ต้นทุนและผลตอบแทนการปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาจำหน่ายของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เชื่องคำ

รายการ	ข้อมูล
1. ต้นทุนรวม (บาท/ไร่/ปี)	39,800
1.1 ค่าจ้างแรงงาน	34,100
1.1.1 ค่าจ้างเตรียมดิน	600
1.1.2 ค่าจ้างปลูก	1,500
1.1.3 ค่าจ้างเก็บเกี่ยวและมัดก่ำ (2,000 มัด/ไร่ × 2 บาท × 8 รอบ)	32,000
1.2 ค่าปัจจัยการผลิต	5,700
1.2.1 ค่าเมล็ดพันธุ์	100
1.2.2 ค่าปุ๋ย (500 บาท × 8 รอบ)	4,000
1.2.3 ค่าน้ำ (200 บาท × 8 รอบ)	1,600
2. ผลผลิต (กิโลกรัม/ไร่/ปี)	
2.1 ผลผลิตหญ้ากีนีมอมบาซาสด (3,400 กก./ไร่ × 8 รอบ)	27,200
3. ราคาจำหน่าย (บาท/กิโลกรัม)^{1/}	
3.1 ราคาหญ้ากีนีมอมบาซาสด	3.00
4. รายได้เกษตรกร (บาท/ไร่/ปี)	
4.1 จำหน่ายหญ้ากีนีมอมบาซาสด	81,600
5. ผลตอบแทนสุทธิ (บาท/ไร่/ปี)	
5.1 ผลตอบแทนสุทธิจำหน่ายหญ้ากีนีมอมบาซาสด	41,800

^{1/} ราคาของหญ้าสดจะเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล เช่นในช่วงฤดูฝนราคาประมาณกิโลกรัมละ 1 บาท ส่วนฤดูแล้งราคาประมาณกิโลกรัมละ 5 บาท โดยเฉลี่ยราคาจำหน่ายกิโลกรัมละ 3 บาท

ภาพที่ 12 แสดงการปลูกหญ้ากีนีมอมบาซาเพื่อจำหน่ายของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์เชิงค้า